

УДК 378.02

DOI: 10.24144/2524-0609.2023.52.237-241

Шаргун Тетяна Олексіївна

доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов
Інститут гуманітарних та соціальних наук НУ «Львівська політехніка»
м.Львів, Україна
t.shargun@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-6014-494>

Жукова Анна Робертівна

працівник ЗСУ
викладачка кафедри іноземних мов та військового перекладу
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
аспірантка педагогічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка
м.Львів, Україна
annetta000@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-7292-1605>

Горошко-Яровик Лілія Іванівна

викладач іноземних мов циклової комісії філологічних дисциплін
Львівський фаховий коледж харчової та переробної промисловості
м.Львів, Україна
viva142005@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ МЕТОДИКИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ОДИН З ЕФЕКТИВНИХ СПОСОБІВ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто особливості комунікативної методики викладання іноземної мови як одного з ефективних інструментів розвитку лідерських компетенцій у студентів. Актуальність заявленої у статті проблеми зумовлена необхідністю розвитку іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти як однієї з важливих складових сучасних фахівців-лідерів, які підготовлені до ефективної діяльності на міжнародному рівні, міжкультурного спілкування та вияву своїх лідерських якостей і здібностей. Мета дослідження: розкриття змісту комунікативної методики викладання іноземної мови та обґрунтування доцільності її застосування для розвитку лідерських компетенцій здобувачів освіти. Особливу увагу у контексті цього дослідження приділено аналізу сутності та особливостей комунікативної методики для формування лідерських компетенцій студентів. Основу методологічного підходу в цьому дослідженні складає якісне поєднання теоретичних методів дослідження, зокрема аналіз, синтез, інтерпретація, узагальнення та абстрагування було використано для визначення теоретичних підходів до пояснення поняття «комунікативна методика» та розкриття змісту цього поняття, а проблемно-порівняльний та структурний методи було застосовано для аналізу особливостей процесу формування лідерських компетенцій за допомогою комунікативного підходу у процесі викладання іноземної мови у здобувачів освіти. Основними результатами, які були одержані в межах цього наукового дослідження, варто вважати обґрунтування ефективності використання комунікативної методики у процесі викладання іноземної мови для формування лідерських компетенцій у студентів. Результати цього наукового дослідження, а також сформульовані на їхній основі висновки, становлять практичну цінність для викладачів іноземної мови у закладах вищої та фахової передвищої освіти, вчителів, методистів, а також інших педагогічних працівників та науковців, які займаються вивченням проблем вивчення іноземної мови, лідерства та формування лідерської компетенції у здобувачів освіти на сучасному етапі.

Ключові слова: комунікативна методика, комунікативний підхід, викладання іноземних мов, лідерські компетенції, здобувачі освіти.

Вступ. У сучасних умовах глобалізаційних процесів, які відбуваються в усіх сферах суспільства, освітній процес у закладах вищої освіти та фахової передвищої освіти зазнає суттєвих змін й орієнтований на досягнення світових освітніх стандартів. Нові умови професійної діяльності вимагають фахівців нової генерації, які володіють розвиненими лідерськими якостями, прагнуть змін, не бояться брати на себе відповідальність та приймають правильні рішення, а також володіють іноземною мовою та здатні до міжкультурного спілкування. У зв'язку з цим, особливо актуальною стає проблема пошуку нових та ефективних підходів, методів та прийомів розвитку лідерської компетенції студентів та вивчення іноземної мови як засобу спілкування. Сьогодні за допомогою комунікативної методики у викладанні іноземної мови можна забезпечити не тільки досконале вивчення студентами іноземної мови як засобу спілкування, але й розвиток лідерських компетенцій

здобувачів освіти. Тому варто детальніше розглянути особливості комунікативної методики під час викладання іноземної мови з точки зору її ефективності для розвитку лідерських компетенцій студентів, адже це питання залишається поза увагою сучасних дослідників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що комунікативну методику та її особливості розглядали у своїх наукових розвідках такі українські дослідники як В.В.Вдовін, С.В.Король, Л.П.Малишевська, С.М.Муравська, В.В.Причина, О.О.Чевичелова та ін. Цю методику активно досліджують і в зарубіжній методиці, зокрема над цією проблемою працюють такі зарубіжні науковці як К.Блек, Д.Грін, Н.Гез, Е.І.Джойнер, Х.Бессе, Р.Мільруд, А.Амат, Д.Уілкінс, Д.Хаймз та ін. Аналіз цих досліджень засвідчує, що проблемі активізації процесу навчання іншомовного мовлення засобами комунікативної методики була приділена значна ува-

га, однак особливості комунікативної методики у викладанні іноземних мов як інструменту для розвитку лідерських компетенцій студентів ще не достатньо висвітлені та потребують пильної уваги з боку дослідників.

Мета статті полягає у розкритті змісту комунікативної методики та обґрунтуванні доцільності її використання у процесі викладання іноземної для розвитку лідерських компетенцій здобувачів освіти. Відповідно до поставленої мети визначено основні завдання дослідження: 1) з'ясувати сутність комунікативної методики викладання іноземних мов; 2) розглянути особливості комунікативної методики; 3) дослідники специфіку використання комунікативної методики для розвитку лідерських компетенцій студентів. Основу методологічного підходу в цьому дослідженні складає якісне поєднання теоретичних методів дослідження, зокрема аналіз, синтез, інтерпретація, узагальнення та абстрагування було використано для визначення теоретичних підходів до пояснення поняття «комунікативна методика» та розкриття змісту цього поняття, а проблемно-порівняльний та структурний методи було застосовано для аналізу особливостей процесу формування лідерських компетенцій за допомогою комунікативного підходу у процесі викладання іноземної мови у здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все розглянемо сутність головного поняття нашого дослідження – поняття «комунікативна методика».

На сучасному етапі розвитку методичної науки однією з головних методик навчання іноземних мов є комунікативна методика або комунікативний підхід. На думку Д.Філіпса, комунікативний підхід – це спроба уникнення формальних або традиційних підходів, які ґрунтуються на граматиці й перекладах, та перейти до підходів, за допомогою яких студент застосовуватиме мову як засіб спілкування» [1, с.94].

Р.Скотт переконаний, що усна комунікативність або спілкування є таким типом діяльності, який передбачає спілкування двох чи більше осіб і у якому обидва учасники є слухачами та співрозмовниками одночасно, тобто вони повинні реагувати на те, що чувають через репліки [2, с.70].

Сучасний вчений С.В.Король висловлює думку, що суть комунікативного підходу полягає в тому, щоб передати здобувачам освіти не знання про мову як систему, а озброїти їх мовленнєвими вміннями та навичками для практичного використання в будь-якій іншомовній мовленнєвій ситуації. З огляду на це, комунікативна методика навчання іноземних мов покликана наблизити тих, хто вивчає іноземну мову, до реальних умов спілкування [3, с.133].

Н.Білан [4, с.151] підкреслює, що головне завдання комунікативної методики полягає в організації процесу навчання іноземної мови, який буде відповідати процесу реального спілкування. Оскільки на відміну від традиційної методики, основною метою навчання іноземної мови за цією методикою є навчання не системі мови, а її використанню у реальному спілкуванні, а головним засобом навчання виступають не письмові тексти та граматичні вправи, а ситуації, що моделюють реальне спілкування. На переконання Н.Білан, основним завданням комунікативної методики є навчити здобувачів освіти розмовляти іноземною мовою якщо не на рівні носія мови, то хоча б на рівні, який необхідний для їх подальшої роботи.

Більшість дослідників, серед яких і Н.Білан [4], В.Вдовін [5], С.Король [3] та ін., підтримують думку,

що головними принципами навчання, які використовуються під час застосування комунікативної методики є наступні:

1) принцип мовленнєвої спрямованості або принцип комунікативності – для реалізації мовленнєвої мети потрібно практично користуватися мовою у ситуаціях, що максимально наближені до ситуацій реального спілкування;

2) принцип індивідуалізації – завжди варто враховувати індивідуально-психологічні особливості здобувачів освіти, адже саме вони впливають на успішне оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю. Комунікативність вміщує індивідуалізацію навчання мовної діяльності, під якою слід розуміти врахування всіх властивостей студента як індивідуальності, тобто його індивідуальних здібностей, вмінь здійснювати мовну та навчальну діяльність, а також його особливих якостей. У межах комунікативної методики індивідуалізація є основним засобом створення мотивації та активності;

3) принцип автентичності – найголовнішою характеристикою комунікативного підходу є застосування автентичних матеріалів, таких, якими користуються носії мови, що вивчається;

4) принцип інтерактивності – навчання відбувається головним чином у групах, адже в умовах групової взаємодії між студентами утворюється спільний фонд інформації про досліджуваний предмет, яким вони користуються разом, а також у процесі групової роботи підвищується мотивація та успішність здобувачів освіти. Більш того, сучасна комунікативна методика пропонує широке застосування в освітньому процесі активних нестандартних форм та методів роботи, що допомагають краще свідомо засвоювати матеріал. До таких форм роботи належать: індивідуальна, парна, групова та робота в команді. Найчастіше у межах комунікативної методики використовують такі форми парної та групової роботи, як внутрішні або зовнішні кола, читання зигзагом, мозковий штурм, парні інтерв'ю та обмін думками;

5) принцип інтенсивного використання фонових знань студентів – є дуже актуальним для неможливих закладів вищої освіти. Відповідно до комунікативної методики здобувачі освіти повинні не тільки вміти читати та перекладати тексти за фаховим спрямуванням, але й вміти вести розмову за даними темами. У зв'язку з цим, необхідно розробляти такі завдання, що дозволятимуть не тільки активізувати фонові знання сильніших студентів, краще засвоювати фахову лексику й розвивати навички говоріння, а й підвищувати інтерес та мотивацію до вивчення іноземної мови слабшими студентами;

6) принцип ситуативності або контекстуальної обумовленості – означає, що мова та мовні засоби використовуються в межах відповідного соціального контексту, тобто ситуативно. Контекст, або ситуація дають змогу впізнати, семантизувати та запам'ятати значення кожної нової лексичної одиниці. Окрім того, контекст дозволяє адекватно зрозуміти кожне слово, речення завдяки його контекстуалізації – співвіднесенням його значення зі значенням навколишніх одиниць, на відміну механічного заучування, слів, граматичних форм, словосполучень або речень, яке не дозволяє запам'ятовувати їх надовго. Ситуативність є обов'язковим елементом комунікативної методики, завдяки якій стимулюється мовленнєва діяльність здобувачів освіти та розвиваються їх мовленнєві навички.

Як підкреслює В.В.Вдовін [5, с.16] комунікативний підхід зорієнтований на вивчення мови через спілкування, а застосування мови в реальній кому-

нікативній ситуації спричинило в межах цього підходу деякі тенденції, які релевантні для викладання іноземної мови. Серед таких тенденцій В.В. Вдовін виокремлює наступні:

- 1) комунікативна спрямованість усіх видів навчання;
- 2) головною ланкою у процесі навчання є не викладач, а студент («learner-centred approach»);
- 3) зацікавлення студентів процесом навчання відповідно до їхніх здібностей, інтересів і потреб («the whole person approach»);
- 4) подання навчально-методичних матеріалів за ситуативно-тематичним або функціональним принципом;
- 5) головними видами роботи студентів є парна (діалог) і групова (полілог) робота;
- 6) комунікативний підхід до вивчення іноземної мови сприяв появі нетрадиційного ставлення до помилки.

Якщо вести мову про комунікативну методику у викладанні іноземної мови як про один зі способів розвитку лідерських компетенцій здобувачів освіти, то вважаємо, що ця методика є однією з найефективніших способів розвитку зазначених компетенцій у студентів.

Насамперед слід наголосити, що у межах комунікативної методики пріоритетною є комунікативна мета у навчанні іноземної мови, яка передбачає таку організацію діяльності, що спрямована на оволодіння здобувачами освіти спілкування в усній та писемній формах. Комунікативна методика викладання іноземних мов демонструє, що головну роль відіграє спілкування, спонтанне мовлення, діалогічне мовлення, при цьому наголошується на реальному спілкуванні [6, с.284]. Підручники, які є комунікативно спрямованими, вміщують автентичні навчальні матеріали, завдання до теми або текстів будуються так, що спонукають здобувачів освіти до висловлення власної точки зору, позиції, звернення до особистого життєвого досвіду. Це дає змогу студентам на заняттях не тільки спілкуватися іноземною мовою та розвивати свої комунікативні здібності, але й спонукає до висловлення власної позиції, думок та поглядів, що позитивно впливає на особистісне зростання молодих людей та розвитку їх лідерських якостей [7, с.101]. Спілкування є одним з аспектів успішної діяльності лідера, завдяки якому лідер реалізує свою діяльність, здійснює вплив на інших та розв'язує різноманітні професійні завдання.

Крім того, відповідно до комунікативної методики навчання іноземної мови, варто враховувати особливості реальної комунікації, а в основі процесу вивчення іноземної мови повинна лежати модель реального спілкування, адже володіння тільки системою мови, тобто знаннями граматики й лексики є недостатнім для ефективного користування мовою з метою комунікації. Завдяки застосуванню комунікативних завдань, які моделюють реальні ситуації, вдається навчити здобувачів освіти ефективно діяти у різноманітних ситуаціях професійної діяльності та у критичних ситуаціях, з якими може стикатися майбутній фахівець [8]. Це вчить студентів справлятися з різноманітними труднощами та виховує справжніх лідерів, які знають як ефективно діяти у різних професійних та життєвих ситуаціях.

Комунікативна методика надає головну роль у процесі навчання студенту, а не викладачу. Викладач лише полегшує навчання здобувача освіти, залучаючи його до ситуацій на кшталт «студент-студент» у вищому ступені, аніж до ситуації «викладач-студент», він є менеджером різних видів діяльності

в навчальній аудиторії, він також є радником, який відповідає на запитання здобувачів освіти та скеровує їх діяльність [9, с.173]. З іншого боку, викладач може бути учасником процесу навчання разом зі студентами та їх співрозмовником. Однак студент знаходиться у центрі навчального процесу, він є учасником спілкування, несе відповідальність за результати свого навчання, намагається порозумітися, знайти спільне рішення тощо [10, с.117].

Таким чином, студент займає лідерську позицію на занятті, він відчуває всю відповідальність та приймає рішення, адже розуміє, що завдяки вільному володінню іноземною мовою перед ним відкриваються широкі перспективи й унікальні можливості. Це дає йому змогу розвивати лідерські якості та здібності, навчає дисциплінованості, відповідальності, розуміння необхідності прийняття правильних рішень та вчинення конкретних дій.

З огляду на те, що у межах комунікативної методики основна увага приділяється груповому навчанню, здобувачі освіти вчать слухати своїх одногрупників, вести бесіди, обговорення та дискусії у групі, спільно працювати над проєктами, вони більше орієнтуються на своїх одногрупників, а не на викладача як на модель. Також значна увага приділяється й спільній самостійній роботі, під час такої роботи здобувачі освіти виконують індивідуальне завдання, а потім представляють результати своєї діяльності та обговорюють їх. Під час дискусії виробляється спільне рішення або студенти пояснюють, чому дотримуються тієї або іншої точки зору [8].

На наше глибоке переконання, все це також сприяє формуванню лідерських компетенцій студентів та розширенню їх лідерського потенціалу. Виконуючи завдання у групах, студенти не лише практикують іноземну мову, повторюють та закріплюють вивчений матеріал, розвивають свої творчі й організаторські здібності, але й у межах співпраці вони вчать спілкуватися один з одним, прислухаються до думок інших учасників команди, не бояться висловлювати свою думку, знаходити компроміс та представляти результати своєї діяльності. Це формує у здобувачів освіти вміння й навички публічного виступу, презентації та розвиває лідерські вміння і якості, що є важливими для майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти.

Варто зауважити, що сучасна комунікативна методика пропонує активне впровадження в процес вивчення іноземної мови нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу. До прикладу, найбільш відомими нестандартними формами парної та групової роботи є внутрішній й зовнішній кола, обмін думками, мозковий штурм, парні інтерв'ю тощо [11, с.109]. Застосування таких нестандартних та інноваційних методів дає змогу покращувати мовленнєві компетенції студентів, підвищувати їх мотивацію до вивчення іноземної мови, забезпечувати мовленнєву практику здобувачів освіти, а також розкривати їх лідерський потенціал, розвивати лідерські якості та здібності, які є необхідними для професійної діяльності та повсякденного життя у сучасному динамічному світі [12].

Проте слід звернути увагу, що комунікативна методика буде ефективним способом розвитку лідерських компетенцій студентів за умови підбору правильних завдань, ґрунтовної підготовки до кожного заняття, кропіткої роботи й майстерності викладача щодо постановки цілей заняття, підготовки інформаційного матеріалу з метою розвитку лідерських компетенцій здобувачів освіти та розширення їх лідерського потенціалу, вибору оптимальних форм

та методів навчання, їх успішного поєднання для успішного іншомовного спілкування та формування фахівців-лідерів.

Висновки. Розглянувши особливості комунікативної методики у викладанні іноземної мови як одного з ефективних способів розвитку лідерських компетенцій у студентів, можна зробити висновок, що ця методика є дійсно ефективною для розвитку лідерських компетенцій здобувачів освіти. Комунікативна методика у викладанні іноземної мови допомагає здобувачам освіти не лише долати мовний бар'єр, вільно й правильно спілкуватися іноземною мовою, а й розв'язувати складні задачі на основі аналізу обставин та відповідної інформації, висловлювати власне бачення, альтернативні думки й погляди, приймати важливі рішення, дискутувати та вести бесіди з різними людьми, тобто формувати лідерські компетенції у студентів. Однак це буде відбуватися тільки

за умов високої професійної підготовки викладача, його умінь організувати процес навчання, забезпечувати відповідне матеріально-технічне оснащення та розуміння сутності лідерства й особливостей формування лідерських компетенцій у здобувачів освіти. Виокремлення ключових характеристик, принципів функціонування та обґрунтування ефективності використання комунікативної методики навчання іноземних мов як ефективного способу формування лідерських компетенцій здобувачів освіти не вичерпує усіх аспектів цієї наукової проблеми. Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у детальшому розгляді особливостей організації, матеріально-технічного забезпечення та проведення занять з іноземної мови з використанням комунікативної методики, яке б було спрямоване ще й на формування лідерських компетенцій здобувачів освіти та розширення їх уявлень про лідерство загалом.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Philips D. Language in Schools. From Complacency to Conviction. London: Centre for Information on Language Teaching and Research, 1988. 226 p.
2. Johnson K. Communication in the classroom. London: Longman Group, 1992. 140 p.
3. Король С.В. Комунікативний підхід у навчанні іноземних мов. *Педагогічний дискурс*. 2012. № 11. С.133-136.
4. Білан Н. Комунікативний метод навчання іноземних мов студентів немовних ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2012. № 5. С.149-153.
5. Вдовін В.В. Комунікативний підхід як оптимальний засіб вивчення іноземної мови у ВНЗ. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2007. № 586. С.15-20.
6. Муравська С.М. Комунікативно зорієнтований підхід у навчанні англomовного спілкування майбутніх авіафахівців. *Методика викладання мов*. 2016. № 4. С.284-292.
7. Нагірний Л.Я. Особливості формування іншомовної комунікативної компетенції студентів. *Науковий журнал Чернівецького університету: актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики*. 2012. № 3. С.101-111.
8. Власова Т.Л., Ісичко Л.О., Іванова М.В. Значення комунікативної методики викладання англійської мови для професійного спілкування молодшого бакалавра. Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 13th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2022. P.481-488.
9. Чевичелова О.О. Особливості застосування когнітивно-комунікативного підходу в процесі викладання іноземної мови у вищих технічних навчальних закладах. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2012. № 10. С.172-175.
10. Цепко Т. Застосування інтерактивних технологій у викладанні англійської мови. *Молодь і ринок*. 2018. № 12 (167). С.116-120.
11. Чала Н.Д. Особливості комунікативного методу вивчення іноземної мови у технічних ЗВО. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 4. С.309-314.
12. Хмизова О.В. Актуалізація лідерського потенціалу студентської молоді у процесі вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням. <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v6/i8/23.pdf> (дата звернення: 01.03.2023).

References

1. Philips, D. (1988). *Language in Schools. From Complacency to Conviction*. Centre for Information on Language Teaching and Research.
2. Johnson, K. (1992) *Communication in the classroom*. Longman Group.
3. Korol', S. V. (2012). Komunikatyvnyy pidkhd u navchanni inozemnykh mov [Communicative approach in learning foreign languages]. *Pedahohichnyy dyskurs*, 11, 133-136. [in Ukrainian]
4. Bilan, N. (2012). Komunikatyvnyy metod navchannia inozemnykh mov studentiv nemovnykh VNZ [Communicative method of teaching foreign languages to non-language university students]. *Molod' i rynok*, 5, 149-153. [in Ukrainian]
5. Vdovin, V.V. (2007). Komunikatyvnyy pidkhd iak optymal'nyy zasib vyvchennia inozemnoi movy u VNZ [Communicative approach as an optimal means of learning a foreign language at a university]. *Visnyk Natsional'noho universytetu «Lvivs'ka politekhnika»*, 586, 15-20. [in Ukrainian]
6. Muravs'ka, S.M. (2016). Komunikatyvno zoriientovanyy pidkhd u navchanni anhlomovnoho spilkuвання majbutnikh aviafakhivtsiv [Communicatively oriented approach in teaching future aviation specialists English communication]. *Metodyka vykladannia mov*, 4, 284-292. [in Ukrainian]
7. Nahirnyy, L.Ya. (2012). Osoblyvosti formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentsii studentiv [Peculiarities of the formation of students' foreign language communicative competence]. *Naukovyy zhurnal Chernivets'koho universytetu: aktual'ni problemy romano-hermans'koi filolohii ta prykladnoi linhvistyky*, 3, 101-111. [in Ukrainian]
8. Vlasova, T.L., Isychko, L.O., Ivanova, M.V. (2022, April 4). Znachennia komunikatyvnoi metody vykladannia anhlis'koi movy dlia profesijnoho spilkuвання molodshoho bakalavra [The importance of communicative methods of teaching English for the professional communication of junior bachelors]. In *M.L.Komarytskyy (Ed.), Modern directions of scientific research development – Proceedings of the 13th International scientific and practical conference* (pp.481-488). BoScience Publisher. [in Ukrainian]
9. Chevychelova, O.O. (2012). Osoblyvosti zastosuvannia kohnityvno-komunikatyvnoho pidkhdodu v protsesi vykladannia inozemnoi movy u vyschykh tekhnichnykh navchal'nykh zakladakh [Peculiarities of using the cognitive-communicative

- approach in the process of teaching a foreign language in higher technical educational institutions]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 10, 172–175. [in Ukrainian]
10. Tsepko, T. (2018). Zastosuvannia interaktyvnykh tekhnolohij u vykladanni anhlijs'koi movy [Application of interactive technologies in teaching English. Youth and the market]. *Molod' i rynok*, 12(167), 116–120. [in Ukrainian]
11. Chala, N.D. (2018). Osoblyvosti komunikatyvnoho metodu vyvchennia inozemnoi movy u tekhnichnykh ZVO [Peculiarities of the communicative method of learning a foreign language at technical higher education institutions]. *Naukovyj visnyk L'vnoi akademii. Seriya: Pedahohichni nauky*, 4, 309–314. [in Ukrainian]
12. Khmyzova, O.V. (2018). Aktualizatsiia lider's'koho potentsialu student's'koi molodi u protsesi vyvchennia inozemnykh mov za profesijnym spriamuvanniam [Actualization of the leadership potential of student youth in the process of learning foreign languages in a professional direction]. <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v6/i8/23.pdf> [in Ukrainian]

Статус статті: Отримано: 31.03.2023 Прийнято: 02.05.2023 Опубліковано: 04.05.2023

Shargun Tetiana

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Foreign Languages
Institute of Humanities and Social Sciences, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Zhukova Anna

Lecturer at the Department of Foreign Languages and Military Translation
Hetman Petro Sahaidachny National Ground Forces Academy
PhD Student of Pedagogical Faculty of Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine

Horoshko-Jarovyk Lilia

Lecturer of Foreign Languages, Cycle Committee of Philological Courses
Lviv Vocational College of Food and Processing Industry, Lviv, Ukraine

THE PECULIARITIES OF THE COMMUNICATIVE METHOD OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE AS ONE OF THE EFFECTIVE TOOLS FOR THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' LEADERSHIP COMPETENCIES

Abstract. The article examines the peculiarities of the communicative method of teaching a foreign language as one of the effective tools for the development of students' leadership competencies. The urgency of the problem stated in the article is due to the need to develop foreign language communicative competence of students as one of the important components of modern leaders who are prepared for effective activities at the international level, intercultural communication and the manifestation of their leadership qualities and abilities. The purpose of the study is to reveal the content of the communicative method of teaching a foreign language and justify the feasibility of its application for the development of leadership competencies of students. The object of this study is the process of applying communicative methods in the process of teaching a foreign language, the subject of the study is the need to develop the leadership competence of students. In the context of this research, special attention is paid to the analysis of the essence and features of the communicative technique for the formation of students' leadership competencies. The basis of the methodological approach in this study is a qualitative combination of theoretical research methods, in particular, analysis, synthesis, interpretation, generalization and abstraction were used to define theoretical approaches to explaining the concept of "communicative technique" and revealing the content of this concept, and problem-comparative and structural methods were applied to the analysis of the features of the process of formation of leadership competencies using a communicative approach in the process of teaching a foreign language to students. The main results that were obtained within the scope of this scientific study should be considered to be the substantiation of the effectiveness of the use of communicative methods in the process of teaching a foreign language for the formation of students' leadership competencies. The results of this scientific research, as well as the conclusions formulated on their basis, are of practical value for foreign language teachers in institutions of higher and professional pre-higher education, teachers, methodologists, as well as other pedagogical workers and scientists who are engaged in studying the problems of foreign language learning, leadership and formation of leadership competence among students at the current stage.

Key words: communicative technique, communicative approach, teaching foreign languages, leadership competencies, students.